LAISVĖ—LIBERTY
Vienintelis lietuvių kalboje dienraštis Rytinėse Valstijose
Dalis Queens apskrityje (N. Y. $11.00
Kanadoje 11.00
Kitur užsienyje 15.00
Metam prenumerata:
Jungtinėse Valstijose 10.00
Pavienio egzempl. kaina 5 centai

LAISVĖ
THE LITHUANIAN DAILY

LAISVĖ—LIBERTY
The Only Lithuanian daily in Eastern States
110-12 Atlantic Avenue
Richmond Hill 19, N. Y.
Telephone VIrginia 9-1827
PRICE 5c A COPY

No. 233 **** Richmond Hill 19, N. Y., Antradienis, gruodžio (Dec.) 3, 1957 **** METAI 47-ti

KRISLAI

Bijosi P. Grigaičio.
Stasys Čiuberkis.
Apie laidojimus.
Gruodis čia pat.

Rašo R. Mizara

Išspausdinusi oficialią telegramą apie ALT suvažiavimą, įvykusį lapkr. 15-16 dd. Washingtone, Clevelando tautininkų Dirvos redakcija deda tokį prierašą:

"Kai skaitai tokį pranešimą, kuriame tik sakoma, kad viskas buvo labai gražu, kad viskas tik užgirta, kad visi tik vienbalsiai viską priėmė, tai ir ateina nuodėminga mintis pagalvoti, kad gal gi jau kai kurie veikėjai į tai numoja ranka: ar apsimoka be reikalo aušinti burną. Juk daug geriau patylėti, tegul ALT sekretorius ir Naujienų redaktorius toliau ten šeimininkauja, nes jei ką pasakysi ar parašysi, tada jis pasikvies Naujienose susispietusius mūsų jau minėtus spaudos gengsterius, ir pradės tave šmeižti..."

—:—

Kaip matome, tautininkai nebedrįsta pasakyti atvirai tai, kas jų nuomone ALT negera — jie bijosi P. Grigaičio!

Grigaitis gi sau sekretoriauja, "vaduoja Lietuvą" ir juokiasi iš tautininkų. Jei koks gaidžiūnas pastebi, kad blogai P. Grigaitis šeimininkauja, tai pastarasis šmaukštelia jam į nosį, na, ir tautininkas tyli...

—:—

Lapkričio 23 d. So. Bostone buvo palaidotas (sukremuotas) **Stasys Čiuberkis,** 44 metų amžiaus vyras.

Stasys buvo Amerikoje augęs, gabus ir malonus žmogus — pažinojau jį iš pat jo jaunų dienų.

Ir štai, nelaboji mirtis ima jį ir ištraukia iš mūsų tarpo

Nuoširdi užuojauta velionio tėveliams ir artimiesiems!

—:—

Pas mus dažnai pasitaiko taip: miršta pažangus žmogus, laisvamanis. Jo giminės, nesiskaitydami su mirusio prašymu, kad būtų palaidotas be jokių bažnytinių ceremonijų, laidoja jį su bažnytinėmis ceremonijomis.

Pasirodo, kad panašių įvykių esti ir kitur. Štai mirė žymusis meksikietis dailininkas Diego Rivera. Prieš mirdamas jis prašė, kad jo palaikai būtų sudeginti krematorijoje. Deja, giminės, — religiniai žmonės, — tam griežtai pasipriešino ir dailininko palaikai buvo užkasti žemėje! Tiesa, Diego Rivera buvo palaidotas iškilmingai, dalyvaujant buvusiam šalies prezidentui Cardenasui ir kitiems žymiems žmonėms. Meksikos Komunistų partija taipgi oficialiai dalyvavo laidotuvėse.

Reikėtų skaitytis su mirusiųjų prašymais, reikėtų palaidoti juos taip, kaip jie prieš mirtį pageidavo.

—:—

Taigi, jau įžengėme į gruodžio mėnesį. Vadinasi, prasidės žiemužė šaltoji.

Lapkričio mėnuo pas mus šiemet buvo labai gražus. Sniego pasirodė, bet jis greit pranyko. Dienos buvo nešaltos ir dažnai saulėtos.

Įžengę į gruodžio mėnesį, nepamirškime, kad vyksta mūsų laikraščio Laisvės vajus — turime darbymetę.

Skaitytojai, kurių prenumeratos baigiasi, prašomi atsinaujinti tuojau, nelaukiant metų pabaigos.

Padėkime mūsų vajininkams kuris kuo tik galime.

Raginkime tuos, kurie Laisvės dar neskaito, kad užsisakytų.

—:—

Žiema — skaitymo metas. Skaitykime ne tik laikraštį, o ir knygas.

Sovietai atsakė apie sputnikų patyrimus

Maskva. — Jungtinių Valstijų astronomų grupė iš Cambridge, Mass., prisiuntė prašymą, kad tarybiniai mokslininkai suteiktų jiems atsakymą, kas mokslinio patirta pagalba tarybinių Sputnikų.

Tarybų Sąjungos Mokslų Akademija davė jiems atsakymą, jų tarpe, kad į Sputnikus nėra įtalpinta prietaisų, kurie trauktų žemės paveikslus ir ją matuotų. Sputninkų pagalba daug patirta apie saulės kosminių spindulių veikimą ir kitais mokslo klausimais.

Bet tarpe klausimų buvo tokių, kurie liečia ne astronomijos mokslą, bet technikos atsiekimus, kurie susieina su apsigynimo reikalais. Klausė: Iš kiek dalių susidėjo raketos, iškėlusios Sputnikus? Kokia jėgos energija buvo vartojama? Kaip ir iš kokių medžiagų padaryta raketų pirmutinė dalis, kuri aukščiausiai iškėlė Sputnikus? Buvo ir kitų klausimų panašaus turinio, į kuriuos tarybiniai mokslininkai nieko neatsakė.

Prezidentas taisosi--Nixonas jo vietoje

Washingtonas. — Dabartiniu laiku prez. Eisenhoweris randasi savo farmos "mažajame Baltajame name", kuri yra netoli Gettysburgo. Pranešama, kad prezidento sveikata gerai taisosi. Žada greitai grįžti į sostinę.

Washingtone prezidento pareigas eina vice-prezidentas Richard Nixonas. Jis turėjo ministrų (sekretorių) pasitarimą, ypatingai daug tarėsi su Valstybės sekr. Dulles. Pastarasis pilnai patenkintas Nixonu. Republikonų vadovai sako: Nixonas energingas ir greitai rodo pripratimų prie pareigų.

Vietos laikraščiai spausdina atsiliepimų kitų miestų laikraščių dėl Nixono ėjimo prezidento pareigų.. Daugiausiai parinkta tokie atsiliepimai, kur sako: "Suprantama, kada prezidentas negali eiti pareigų, tai tam ir yra vice-prezidentas". Konstitucija nenusako, kas turi eiti prezidento pareigas, kada jis gyvas, bet dėl ligos negali jų atlikti. Todėl Nixono paskyrimas teisinamas "visuomenės nuomone".

Daugiausiai eina kalbų apie tai, kas vyks į NAGO konferenciją. Bet sakoma, kad daktarai nepavelins Eisenoweriui vykti — jo vietoje vyks Nixonas.

Jie siekia pasivyti Sovietų Sąj. moksle

Washingtonas. — Prezidentui Eisenhoweriui vadovaujant išdirbta penkių metų programa, kad mokslo srityje pasivyti Tarybų Sąjungą ir pralenkti. Tam reikalui įsteigta National Science Foundation. Pirmoje vietoje imsis versti iš rusų kalbos į anglų kalbą daugybę tarybinių mokslo žurnalų ir knygų. Taipgi bus iš šio fondo teikiama finansinė parama po $3,000 į metus, prie gaunamos algos, tiems mokslininkams ar mokytojams, kurie vyks į Tarybų Sąjungą mokslo sumetimais.

Sėkmingas buvo Namo Bendr. suvažiavimas

Šeštadienį įvyko Lietuvių Namo Bendrovės metinis suvažiavimas. Šį kartą šerininkų dalyvavo skaitlingai. Buvo ir iš toliau. Jurgis Šimaitis iš Brockton, Mass., Klimas iš Hartfordo, Danisevičius ir Marcinionis iš Waterubry, Conn. Buvo ir iš kitur, bet plačiau bus parašyta vietos žiniose vėliau. Po suvažiavimo įvyko bankietas. Suvažiavime padaryta labai svarbių nutarimų.

Leiboristai laimėjo Naujoje Zelandijoje

Auckland, Naujoji Zelandija. — Laike parlamentarinių rinkimų Labor partija vėl laimėjo didžiumą atstovų į parlamentą. 1954 metais laike rinkimų ji buvo gavus 44 proc. balsų, o dabar gavo 48 proc. ir pusę. Sekama po jos yra Tautinė partija. Leiboristai vėl pasiliks valdžioje.

Jakarta. — Vyriausybė ieško kaltininkų, kurie buvo suorganizavę pasikėsinimą ant prez. Sukarno gyvybės.

LAISVĖS VAJUS
Gavimui Naujų Skaitytojų

Vajus gavimui Laisvei naujų skaitytojų ir atnaujinimui prenumeratų prasidėjo spalio 1 d. ir eis iki sausio 1, 1958

	Punktai
New Jersey Vajininkai	**3,020**
Waterburio Vajininkai	**2,920**
Philadelphijos Vajininkai	**2,568**
Pittsburgho Vajininkai	**2,400**
Worcester, Mass.	**2,160**
Geo. Shimaitis, Brockton, Mass.	**1,880**
Brooklyno Vajininkai	**1,648**
Hartfordo Vajininkai	**1,600**
A. Žemaitis, Baltimore, Md.	**1,444**
S. Penskauskas—J. Blažonis, Lawrence-Lowell	**1,088**

Great Necko Vajininkai	1004	J. Patkus, New Haven, Conn.	240
So. Bostono Vajininkai	840	V. Kvetkas, Cambridge, Mass.	200
L. Prūscika, Chicago, Ill.	340	Stamford, Conn.	160
Rochesterio Vajininkai	784	J. Dementis, Los Angeles, Cal.	160
LLD Moterų Klubas Binghamton, N. Y.	750	A. Apšegienė, Auburn, Me.	148
Chester, Pa.	660	V. Ramanauskas, Minersville	148
Norwoodo Vajininkai	504	Plymouth—Wilkes-Barre, Pa.	120
P. Šlekaitis, Scranton, Pa.	434	S. Puidokas, Rumford, Me.	114
V. Smalstis, Detroit, Mich.	280	A. P. Dambrauskas Haverhill, Mass.	80
L. Tilwick, Easton, Pa.	240	A. Valinčius, Pittston, Pa.	40

(Tąsa 4-tam pusl.)

Kinija daug atsiekė visose srityse

Pekinas. — Šiemet Kinijos Liaudies Respublika turėjo didelių atsiekimų, kaip rašo "Chung Kuo Cing Nien" žurnalas. Toli nužengė liaudiška Kinija statyboje industrijos, susisiekimo kelių, žemės įdirbimo, o daugiausia kultūroje. Ir tai pasiekta, kada tenka vis tęsti kovą prieš buvusius darbo žmonių pavergėjus ir būti sargyboje prieš užsienio imperializmą.

Su pagalba Tarybų Sąjungos buvo statoma arti tūkstančio fabrikų, dirbtuvių ir kitokių įmonių. Pusė jų jau užbaigta. Įsigyta nauji fabrikai plieno, alumino, špižo ir kitoki. Virš du milijonai naujų darbininkų įstojo į industrijos darbus, darbininkų algos pakeltos, apdraudos fondas paaugo. Gyvennamių daug pastatyta. Naujų geležinkelių ir plentų kelių tūkstančiai mylių nutiesta. Įrengta fabrikai įvairių mašinų gamybai. Nauji geležinkeliai nutiesti ant 4,000 mylių ilgio, pirmasis tiltas Kinijos istorijoje nutiestas per Yangtzę upę.

Dabartiniu laiku pradinėse mokyklose yra 65,000,000 vaikų iki 13-kos metų amžiaus, o aukštas mokyklas lanko virš 5,000,000 studentų. Šiemet 447,000 studentų baigė aukštą mokslą.

1952 metais Kinija turėjo tik 170,000 inžinierių ir aukšto mokslo technikų, dabar jau turi 800,000. Kinai mokosi ne vien savo šalyje, bet ir kitose. Vien Maskvoje yra virš 3,000 kinų studentų.

Kinų vadas kalba apie SSSR atsiekimus

Berlynas. — Vokiečių dienraštis "Neues Deutscland" rašo, kad Maskvoje laike paskutinio komunistų vadų susirinkimo Mao Tse-tungas sakė, kad pasaulio komunistai turi daug dar mokytis iš Tarybų Sąjungos komunistų. Viena, Sovietų šalies komunistai jau 40 metų atgal laimėjo pergalę; antra, jų atsiekimai jau taip dideli, kad ne vien komunistai, bet Sputnikų reikale net kapitalistai siekia mokytis.

Viena Amerikos leidykla pažadėjo 3,000 dolerių savo išleisto naujo romano skaitytojui, kuris pirmasis atras romane tyčia padarytą korektūros klaidą. Per dvi savaites buvo išparduota 200,000 romano egzempliorių, tačiau klaidos kol kas niekas nesurado.

Vengrijoje teisia 4-is liaudies priešus

Budapeštas. — Prasidėjo teismas prieš liaudies priešus, kurie atliko daug prasikaltimų. Teisiami generolai Pal Maleter, Isvan Kovacs, Sandor Kopasi ir buvęs Budapešto policijos viršininkas Senes Szabo. Jie pirm sukilimo šnipavo užsienio kapitalistų naudai, o sukilimo laiku žudė beginklius darbininkus ir jų vadus.

Sirijos prekyba

Damaskas, Sirija. — Dar 1955 metais Sirijos prekyba su Jungt. Valstijomis buvo 55 proc. visos jos prekybos, o dabar nupuolė iki 12 proc. Jos prekyba dabar vedama su Liaudies Kinija, Tarybų Sąjunga, Egiptu ir kitomis jai draugingomis šalimis.

Kas bus ateityje su Amerikos unijom

Washingtonas. — Po to, kai buvo atsiekta AFL ir CIO unijų vienybė, tai vieną bendrą organizaciją sudarė 136 skirtingų darbo šakų unijos, kurių narių kiekis viršijo 15,000,000. Bet unijose įsigalėjo tūlų vadų ir jų šalininkų sauvaliavimas — eikvojimas organizacijos pinigų.

Iškilus tam AFL-CIO Taryba suspendavo visą eilę atsikirų unijų ir reikalauja, kad jos apsivalytų nuo tų vadų. Jeigu to nepadarys, tai jos bus išmestos iš AFL-CIO bendros organizacijos.

Šią savaitę baigiasi suspendavimas keturių unijų: Teamsters unijos, kuri turi 1,600,000 narių: Bakery Workers unijos su 160,000 narių; Laundry Workers unijos su 30,000 narių ir United Textile Workers unijos su 140,000 narių. Jeigu šios unijos neatliko apsivalymo, tai jos bus išmestos. Atrodo, kad šių unijų vadai apjungė aplinkui save lokalų vadus ir pasirengę nepaisyti Pild. Tarybos reikalavimo. Tas veda šias unijas prie išmetimo.

MacMillan klaidina dėl atominių bombų

Londonas. — Iškilus viešumon. kad Jungt. Valstijų bombiniai lėktuvai iš karinių bazių Anglijoje skraido prisikrovę atominių ir vandenilinių bombų, kilo žmonių pasipiktinimas. Anglijos ministrų pirmininkas Macmillanas tada aiškino, kad tos bombos nesprogtų, jeigu lėktuvas nupultų Anglijoje dėl kūro stokos arba sugedimo. Taipgi sakė, kad jas pirma numetimo, bombinių lėktuvų įgula turėtų užtaisyti sprogimui.

Jo pastarasis aiškinimas iššaukė nusigandimą, net tokių žmonių, kaip Londono "Times" redaktoriai. Jie sako, kad tokia padėtis yra dar daugiau pavojinga, "nes atominių ir vandenilinių bombų užtaisymas ir numetimas atiduotas lėktuvų lakūnų valiai". Išeina, kad bile grupė lėktuve gali sumanyti "pasirodyti" — užtaisyti bombas ir nuskridę į Tarybų Sąjungą numesti ant miestų.

Leiboristų dienraštis "Daily Herald" rašo, kad tai pavojingi provokaciniai skraidymai. Leiboristų parlamento narys Hugh Gaitskell reikalauja, kad su atominėmis ir pekliškomis bombomis skraidymai tuč-tuojau būtų sulaikyti.

Japonai nuteisė du Amerikos lakūnus

Tokyo. — Japonijos teismas nuteisė du Jungtinių Valstijų lakūnus į kalėjimą. Andrew Hartman nuteistas ketveriems metams prie sunkių darbų, o jo pagelbininkas Phillip Morris trims ir pusei metų. Jie apkaltinti, kad sumušė ir apiplėšė japoną taksio valdytoją. Jų advokatas tvirtina, kad "jie buvo taip girti, jog nežinojo, ką darė", todėl gavo tokias bausmes, vietoje 15 metų.

Už mokslo atsilikimą yra kalta reakcija

Gettysburgas. — Prezidentas gavo nuo Dr. H. L. Bevis, Ohio valstijos universiteto laišką, kaip ir raportą. Dr. Bevis pareiškė, kad Tarybų Sąjunga toli pralenkus Ameriką mokslo srityje. Tatai įvyko todėl, kad Amerikoje viešpatavo reakcija. Jai viešpataujant, buvo "bijotasi visko rusiško", daug žymių mokslininkų pašalinta iš mokslo įstaigų, laikytasi pasiputimo ir apsvaigimo pirmenybės.

Sovietų spauda apie Nixono pareiškimą

Maskva. — Tarybų valdžios organas "Izvestijos" rašo, kad Jungt. Valstijų vice-prezidentas Nixonas neteisybę kalbėjo Philadelphijoje, kada jis tvirtino, kad Tarybų Sąjunga siekia užkariauti pasaulį. Dienraštis rašo, kad tai sena ir jau nudėvėta pasaka. Pakeitimas iš kapitalistinės santvarkos į socialistinį kelią Sovietų kaimyniškose šalyse, tai nėra jų per Rusiją užkariavimas, bet tų šalių darbo žmonių pasirinkimas laisvo nuo išnaudojimo gyvenimo kelio.

Smerkia atomų bombų nešiojimą lektuvuose

Londonas. — Anglijoje vis daugiau auga pasipiktinimas, kad Amerikos lėktuvai skraido su atominėmis ir vandenilinėmis bombomis. Leiboristų vadas A. Bevanas reikalauja sulaikyti tą ir turėti Vakarų ir Sovietų vadų konferenciją. Jo reikalavimą remia "The Manchester Guardian" ir "The London Times".

LAISVĖ

LITHUANIAN DAILY, PUBLISHED BY
The Laisve, Inc.
Established April 5, 1911
Every day except Sundays, Mondays and Holidays
110-12 ATLANTIC AVENUE, RICHMOND HILL 19, N. Y.

President CLEMENT BREADY; Secr.-Treasurer, WILLIAM CHAPELS
Editor, ROY MIZARA

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year $10.00	Canada and Brazil, per year $11.00
United States, per 6 months $6.00	Canada and Brazil, 6 months $6.50
Queens Co. ..... $11.00 per year	Foreign countries, per year $15.00
Queens Co. ..... $6.50 per six mos.	Foreign countries, 6 months $8.00

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y. under the Act of March 3, 1879

VIENAM DALYKUI DAUG PAVADINIMŲ

DABAR JAU VISI pripažįsta, kad sekamą žiemą Amerikoje padidės nedarbas, pagilės ekonominė krizė.

Visokie politikieriai ir ekonomistai, kalbėdami apie būsimąją krizę, visaip ją vadina. Savaitraštis "Times" surinko kai kuriuos tuos pavadinimus vienam ir tam pačiam daiktui. Štai, girdi, kiek daug pavadinimų duota tam "kūdikiui," kuris nelauktas ateina:

"...recession, rolling readjustment, healthy adjustment, mild cyclical adjustment, slowdown, shakedown turndown, downtrend, sidewise movement, plateau, leveling off, period of hesitation, soft period, temporary cyclical swing in longterm growth, polka-dot prosperity with the spots getting bigger."

Kaip matome, tarp daugelio pavadinimų nėra vieno, patiesvarbiausio: **unemployment—nedarbo.**

Gi darbininkui didžiausia baimė yra nedarbas; didžiausia baimė yra tai, kai darbininkas, sveikas, norįs dirbti, paleidžiamas iš fabriko, priverstas ieškotis darbo kitur ir jo niekur gauti negali!

Taigi, tie visi būsimam nedarbui pavadinimai, darbininko akimis, yra tik apgavystė, tik akių muilinimas, daugiau niekas.

Kaip didelis bus tas nedarbas, sunku pasakyti. Spėjimų yra visokių. Vieni sako, bus apie 5-6 milijonai darbininkų nedarbo lauke, kiti sako: bus žymiai daugiau. Dabar jau yra apie 3-4 milijonai bedarbių.

Tiesa, žiemos švenčių metu, veikiami didžiulės propagandos, žmonės perka įvairių produktų, dažnai ir nereikalingų, todėl nemaža fabrikų, tuos produktus gaminančių, dar dirbs; krautuvės palaikys pardavėjų daugiau negu normaliu laiku. Bet kai praeis žiemos šventės—visko galima tikėtis.

Sakoma, jog karinė pramonė, net jei ji ir labai smarkiai veiks, nesugeis visų darbininkų. Gi "civilinių reikmenų" gamyba iau dabar šlubuoja ir ji šlubuos dar lab'au. Pavyzdžiui, automobilių pramonė smarkiai sušlubavo. Žmonės neturi pinigų išpirkimui gaminamų automobilių ir kitų naudojamų produktų.

Tiesa, biznieriai per spaudą, radiją ir televiziją nesiliauja garsinę savo produktų. Milijonus dolerių jie išleidžia reklamai, bandydami įkalbėti publikai, kad pirktų, pirktų ir pirktų. Bet iš kur žmonės ims pinigų? Milijonai amerikiečių juk yra prasiskolinę: apmorgičiuoti namai, apmorgyčiuoti automobiliai; daugelio net ir baldai paimti išmokėjimais..

TUŠTI JŲ KLIKSMAI

KANADIŠKIS Liaudies Balsas rašo:

"Nepriklausoma Lietuva ir Tėviškės Žiburiai rodo nemažą susinervavimą dėl Kanados lietuvių delegacijos atsilankymo Tarybų Lietuvoje. Ypatingai Nepriklausoma Lietuva deda daug pastangų paneigimui tų faktų, kuriuos parvežė delegatai.

"Vesti ginčus su tais laikraščiais, be abejonės, Liaudies Balsas nesiruošia. Bet galima pastebėti, kad jie bereikalingai nervuojasi. Tiesa yra tiesa ir jos niekas negalės paslėpti.

"Kas liečia delegatus ir delegates, niekas iš jų nereikalavo, kad jie girtų ar peiktų. Ir pats J. Paleekis, Tarybų Lietuvos prezidentas, pasakęs jiems, kad jie pasakotų tiktai, ką jie matė. Niekas nenori pagyrų ar perdėjimų. Ir delegatai pasakoja ir rašo tik tai, ką jie pastebėjo. Ir kas nori tiesos apie Tarybų LIietuvą, ją gali rasti Liaudies Balse (ir Laisvėje.—Red.), kur telpa delegatų pasakojimai.

"Juokinga, kad tie ponai mano, jog jiems bus kuo nors geriau, jeigu jie pieš Lietuvą juodomis spalvomis.. Amerikiečiai taip elgėsi ryšium su Tarybų Sąjunga, bet kas iš to išėjo?"

PRISIPAŽĮSTA

TORONTO (Kanadoje) dienraštis "Globe and Mail" šitaip komentuoja apie Amerikos kultūrinį ir mokslinį atsilikimą:

"Šaknys augančio Jungtinių Valstijų mokslinio atsilikimo glūdi giliai Šiaurės Amerikos kultūroj. Nors pritaikymas mokslinio žinojimo sukūrė šio kontinento turtus, Amerikos žmonės—kaip ir Kanados—turi mažą pagarbą mokslui ar bent kokiam lavinimuisi. Mokslininkai, ypatingai tie, kurie užsiima grynai tyrinėjimu ir mokinimu, paprastai yra mažai apmokami ir į juos žiūrima su pajuoka kaip į nepraktiškus 'plikius'."

Įdomus laiškas iš Dzūkijos

Prieš kurį laiką Varėnos II-osios vidurinės mokyklos (gimnazijos) moksleiviai-literatai buvo parašę R. Mizarai laišką, prašant, kad jis parašytų keletą žodžių Varėnoje įvyksiančiai viso rajono vidurinių mokyklų moksleivių - literatų būsimajai konferencijai. Laiškas buvo parašytas, ir žemiau telpa ir jį atsakymas, po kuriuo pasirašo apie 36 Varėnos II vidurinės mokyklos moksleiviai. (Gaila, daugumos pasirašiusių jų pavardės neįskaitomos, todėl praleidžiame ir tų pavardes, kurios įskaitomos.)

Geografiniu atžvilgiu Varėna yra vienas didžiausių Lietuvos rajonų. Jin įeina Druskininkų miestas ir Merkinė; įeina abidvi Varėnos—I-oji ir II-oji.

Kodėl gi dabar dvi Varėnos? Dar carizmo laikais tebuvo tik *viena* Varėna, valsčiaus miestelis. Apie penkis viorstus nuo miestelio buvo Varėnos geležinkelio stotis — taip ir būdavo ji vadinama. Taigi, ten dabar, matyt, jau išaugo miestelis, gal jau net didesnis už senąją Varnėną, ir šis naujas miestelis yra vadinamas Varėna Antrąja.

Varėnos rajonas apima Dzūkijos smiltynus, — žemė ten nekokia. Tačiau šis rajonas ne tuo mūsų dėmesį kreipia, nors tai svarbu, kadangi ir tame kadaise labai biedname rajone šiandien, tarybinėmis sąlygomis, daromi milžiniški žingsniai kultūroje ir ekonomikoje. Mūsų nuomone, Varėnos rajonas kreipia į save galvojančio lietuvio dėmesį tuo, kad jis susidaro iš tų apylinkių, kurios prieš Antrąjį pasaulinį karą buvo perskeltos: dalis dabartinio Varėnos rajono priklausė Lietuvai, o dalis—Druskininkai, Marcinkonys, Varėna II-oji — Lenkijai. Varėnos rajono dzūkai, vadinasi, buvo padalinti: vieni ragavo lietuviškos buržuazijos, o kiti — lenkų ponų, šlėktų kultūros. Na, bet tegu kalba patys Varėnos vidurinės mokyklos moksleiviai.—*Redakcija.*

—:—

Dzūkija (Varėna II)
1957 m. lapkr. 15 d.

Mūsų mylimas Rašytojau,

Mus labai pradžiugino Jūsų laiškas, Jūsų parodytas dėmesys Varėnos moksleiviams. Mes tiek žinom, kad Jūs turite daug darbo, tačiau vis tiek radote valandėlę laiko paskirti mums. Jūsų žodžius visi skaitėme labai susidomėję. Laiško mintys privertė mus susimąstyti: o juk mes, leisdami be rūpesčių savo jaunystės dienas, dažnai pamirštame, kaip vaikystėje gyveno mūsų tėvai, kaip atrodė anksčiau mūsų Dzūkija, dažnai neįvertiname to, ką mes dėka Tarybų valdžios turime.

Paskaitę apie tą Dzūkiją, kokią Jūs palikote išvažiuodami į užjūrį, mes labai nustebome. Tokiam didžiuliam plote nebuvo nė vienos vidurinės mokyklos. Štai šiandien pakeliaukime per mūsų rajoną, kad ir nuo kaimyninės Baltarusijos sienos.

Ūlos upės pakrantėje yra Rudnios vidurinė mokykla (pradinių mokyklų neminėsim—jų daug). Važiuojame toliau rajono centro link. Už 7 kilometrų rasime Slučajaus vidurinę mokyklą, už 5 km. — Krivilių septynmetę mokyklą (progimnaziją), dar už 8 km.—Kamorūnų septynmetę. Už 15 km. rajono centras—Varėna. Čia yra vidurinė mokykla, kurioje dieną mes mokomės, o vakare, grįžę iš darbo, į tuos pačius suolus sėda darbininkų jaunimas--mūsų vyresnieji broliai, kurie dėl karo, fašistų okupacijos negalėjo mokytis, įgyti vidurinio išsilavinimo. Keliaujame toliau. Už 5 km. ant Merkio kranto yra Varėnos I miestelis. Čia taipgi vidurinė mokykla. Dabar sukime plentu Merkinės link. Pavažiavę apie dešėtką kilometrų, privažiuojame Perlojų. Čia septynmetė mokykla (progimnazija). Už 15 km.—senoji Merkinė. Čia mokykla buvo įkurta prieš kelis šimtmečius, tačiau į vidurinę išaugo tik tarybiniais metais. Iš čia Nemuno pakrantėmis keliaukime toliau — Jūsų tėviškės link. Ryliškiuose yra labai didelė vidurinė mokykla. Ir taip toliau, ir taip toliau tankiai sutinkame mokyklas iki pat Alytaus. Raitininkuose septynmetė mokykla. Gaila, kad mes kol kas dar nesame buvę Nemunaity, Galintėnuose, todėl negalime tiksliau papasakoti, kaip mokosi Jūsų anūkai (jei taip galima išsireikšti). Tačiau būkit tikri, kad aplink Alytų švietimas nė kiek neblogiau pastatytas, negu aplink Varėną. Taigi, matote nebe tą tamsią Dzūkiją, kurią palikote prieš 50 metų.

Mūsų tėveliai pasakojo, kad dalį Varėnos rajono buvę okupavę ponų Lenkija, generolui Želigovskiui užgrobus Vilniaus kraštą. Siena ėjusi Merkio upe. Jeigu kitų dzūkų vaikai iš savo senelių lūpų girdėjo, kaip cariniai žandarai trėmė į Sibirą knygnešius, tramdė lietuvišką žodį, tai mūsų vyresnieji broliai atsimena, kad čia, Vilniaus okupuotame krašte, lietuviai buvo kankinami, uždarinėjamos mokyklos. Taip ėjo kova prieš nutautinimą iki 1939 metų, iki TSRS grąžino lenkų okupuotą Vilniaus kraštą.

Taigi, mes, jaunieji Dzūkijos vaikai, didžiuojamės, kad mes augame visiškai kitoj epochoj. Mums toji tamsi praeitis atrodo lyg pasaka, rūsti pasaka...

Jūs rašote, kad prieš 50 metų Nemunaityje pirmą kartą girdėjote patefono plokštelę, matėte saviveiklos vaidinimą. Aišku, kad moderniškoji dvidešimtojo amžiaus technika žengė tik pirmuosius žingsnius. Visa tai kasdienybe tapo mūsų tėvams dar buržuazinės santvarkos metais, tačiau mes, skaitydami laikraščiuose statistikos duomenis, matome, milžinišką kontrastą. Dabar kiekviename kaime yra klubas-skaitykla, didesnėse apylinkėse — kaimo kultūros namai, biblioteka. Aišku, prie jų yra ir meno saviveiklos rateliai, kitur orkestrėliai ir pan. Ta proga parašysim, kad Alytaus miesto saviveiklininkai yra geriausi ir geriausi visoje Lietuvos respublikoje. Jie be dramos veikalų stato ir operetes. Su savo pasirodymais pabūvojo kiekviename savo rajono kolūkyje, aplankė kaimyninius rajonus, buvo ir Varėnoje, koncertavo sostinėje.

Kartu su augančia kultūra, auga ir žiūrovų reikalumas. Žmonės nori matyti patį geriausią meną. Jų poreikius dabar dalinai patenkina respublikos geriausios meninės jėgos. LTSR valstybinis choras, liaudinis šokių ir dainų ansamblis, Vilniaus akademinis dramos teatras, Šiaulių, Kapsuko (Marijampolės), Panevėžio dramos teatrai gastroliuoja po tolimiausius respublikos užkampius, rajonų centrus (visur, kur yra tinkamo dydžio salės). Klasikinių užsienio rašytojų, savo geriausius dramini us resp. teatrų pastatymus mes matome čia pat—Varėnos miesto kultūros namų salėje. Kultūrinį gyvenimą kaimuose iš pagrindų išjudino festivaliai. Tiesa, pas mus atvažiuoja ir rašytojai. Literatūriniuose vakaruose mes išgirstame respublikos poetų naujausius kūrinius, susipažįstame su autoriais. Visa tai ir mus pačius skatina rašyti, kurti, lavintis. O kiek pas mus daug organizuojama ekskursijų, turistinių žygių! Mūsų tėvai sako, kad anksčiau žmonės per savo visą gyvenimą toliau savo parapijos bažnyčios neišvykdavo. Dabar kitaip. Mes, gimnazistai, beveik visi esame buvę Vilniuje, susipažinę su svarbiausiais sostinės architektūriniais, istoriniais paminklais. Kai kurie, ypač gerai besimoką moksleiviai, gauna kelialapius atostogauti Krymė (garsioje pionierių stovykloje Arteke). Kiekvienas kolūkis turi po vieną ar du sunkvežimius. Ekskursuoja ir mūsų tėveliai. Geriausi kolūkiečiai pabūvoja Visasąjunginėje Žemės ūkio parodoje Maskvoje.

Ne viskas pas mus blizga. Yra ir trūkumų. Štai, kad ir kultūriniame darbe. Valdžia pristeigia daug klubinių įstaigų, bibliotekų, kultūros namų. Žinoma, jeigu ten dirba žmonės, kurie, anot Jūsų, neturi iniciatyvos, nežino kada ir kaip žmogui padėti suprasti, apsišviesti, — tai ir jų darbas nenašus.

Taigi, yra pas mus tokių apsnūdusių kultūros-švietimo įstaigų. O kodėl taip? Ogi tokiais sparčiais tempais plečiantis kultūros tinklui, nespėjama jas aprūpinti atitinkamai paruoštais kadrais. Yra žmonių, kurie blogai vadovauja kolūkiams, yra tinginių ir apsileidusių kolūkiečių.

Mums, jaunimui, dabar nesuprantama, kaip anksčiau jauni žmonės nerdavosi, rinkdamiesi sau nuotaką iš "bagotų namų" turinčią gerą pasogą, dažnai net nematę žmogaus, su kuriuo jie rengiasi surišti savo gyvenimą... Anksčiau žmogui būdavę pagrindinis reikalas praturtėti (kad ir kitų darbo sąskaita), didžiausia laimė — įsigyti kapitalą, nusipirkti dvariuką... Kam mums dvaras dabar, privatus malūnas, fabrikas, jei dabar viskas yra mūsų?

Anksčiau žmonės drebėdavo dėl savo senatvės, sveikatos, taupydavo centus, kapeikas dažnai atitraukdami nuo burnos gardesnį kąsnelį, o ką ir begalvoti, jei jie bus dalį tų savo santaupų skirtų ekskursijoms, kelionėms į tolimus kraštus, teatrui ar pan. Sako, mūsų tėvai, kai anksčiau tokį paprastą darbo žmogų būtų palaikę nenormaliu. Esą, tos pramogos yra tik dėl ponų...

O mums dabar? Gydymas nemokamas! Mokslas nemokamas! Senatvėje užtikrinta pensija! O štai kodėl mūsų, jaunųjų, dažnai pažiūros nesutinka su senių... O tosios atgyvenę pažiūros, atgyvenusi ideologija ir yra dalinai naujojo gyvenimo ir pažangos stabdys. Tačiau Jūs nesupraskite, kad mes gyvename tik su ta diena. Ne. Mes galvojame apie ateitį, mes svajojame nuskristi į mėnulį, mes tikime, kad tokiais sparčiais tempais augant pas mus kultūrai, žmonių gerbūviui, kaimas visais atžvilgiais su laiku prilygs miestui; mes tikime, kad komunizmas nėra kas nors negalimo, neįgyvendinamo. Mes jį pastatysime savo rankomis.

Mes, šio kolektyvaus laiško autoriai, dabar turime po 17-18 metų, mokomės vidurinės mokyklos vyresnėse klasėse. Po kelių metų mes būsime agronomai, inžinieriai, mokytojai, gydytojai... Tokių kaip mes Lietuvos mokyklose yra dešimtys tūkstančių, o kiek jų yra socializmo šalių lageryje? Milijonai! Mums, jaunajai kartai, priklauso ateitis!

Mes užtikriname Jus, mylimas Rašytojau, kad kelyje įveiksime visas pasitaikiusias kliūtis, niekas neįstengs sustabdyti drąsiai per pasaulį žengiančias Spalio idėjas, niekam neleisime sunaikinti Didžiojo Spalio iškovojimų!

Baigdami linkime Jums sveikatos, ilgų kūrybingo darbo metų. Laukiame pasirodant Jūsų rašomos apysakos - romano. Jūsų kūrybinis žodis mums iškalbingai byloja apie praeitį, apie vargingą lietuvio - emigranto dalį tolimuose užjūrio kraštuose, moko mus labiau branginti tai, ką mes šiandien turime.

Karštas dzūkiškas sveikinimas visam Jungtinėse Amerikos Valstijose gyvenančiam jaunimui!

Jus gerbią
Varėnos II vidurinės mokyklos moksleiviai-literatai.

Migelis Servantesas

(410 metų gimimo sukaktį minint)

Kalnuotais Andaluzijos laukais joja mokesčių rinkėjas. Sunkios mintys lenkia jo galvą žemyn. Jis aiškiai mato, kaip žmonės jo vengia, slepiasi. Suprantama. Karas nuskurdino kraštą... Valstietis negali mylėti mokesčių rinkėjo, kuris stengiasi išplesti jo mažas grūdų ir aliejaus atsargas. Tai ką gi daryti mokesčių rinkėjui? Juk reikia iš ko nors gyventi. O gal jis neieškojo garbingesnio darbo? Gal jam trūksta valios, darbštumo? Ne. Jo tėvas — nusigyvenęs bajoras nieko nepaliko, o jis vis dėlto baigė universitetą. Ištisomis dienomis jis rašo eilėraščius, noveles, komedijas. Pasišaukia namiškius ir susijaudinęs skaito savo kūrinius. Tik šie sugriauna visą džiaugsmą.

— Gražu. Bet duonos tai neduoda. Ir mūsų skolų nesumažina.

O juk jie tiesą sako... Kiek daug jis rašo! Ir visiškai prasiskolino. Nepatinka didikams jo kūriniai. Iš jų nepragyvensi.

Saulė leidžiasi. Vis sunkiau kopia raitelis į kalną. "Kodėl gi man taip nesiseka?!" — užsimiršęs šūkteli balsu rašytojas Migelis Servantesas.

Ne jautriam menininkui eiti žiaurias mokesčių rinkėjo pareigas. 1592 m. rašytoją apkaltino pasisavinus javų ir pasodino į kalėjimą. Kameroje rašytojas pasakoja kaliniams savo pasakiškus nuotykius apie tarnybą Romoje pas kardinolą Akvavivą, apie žygius prieš Turkiją. Ypač kalinius sudomino pasakojimas, kaip Servantesą, grįžtant iš turkų karo, užpuolė Alžyro piratai. Kaliniai sužino, kaip rašytojas su broliu Rodrigu pateko į nelaisvę. Suradę geras rekomendacijas, plėšikai laikė Migelį Servantesą garsiu žmogumi ir laukė didelių išpirkimo pinigų. Migelis kėlė belaisvių dvasią, organizavo pabėgimą. Pagaliau iš nelaisvės jis buvo išpirktas. Grįžo į tėvynę, tik nieko gero čia nerado. Puikios karo vadų rekomendacijos dabar mažai jį šildo. Karo invalidai (mūšiuose Serventesas neteko kairės rankos) rašytojui tepasiūlė mokesčių rinkėjo darbą. Štai tos pareigos ir atvedė jį į kalėjimą.

Atlikęs bausmę, rašytojas vėl dirba mokesčių rinkėju. Jis negali užmokėti skolų ir 1597 metais antrą kartą patenka į kalėjimą. Šį kartą kalėjime imasi didelio darbo: pradeda rašyti romaną "Don Kichotą".

Vėl triukšmas Servanteso kameroje. Prižiūrėtojai nebegali išvaikyti kalinių minios. Jie klauso rašytojo, skaitančio savo kūrinį, ir griausmingai kvatoja. Pagaliau patys prižiūrėtojai prisijungia, prastovi ilgas valandas ir kartu juokiasi. Tokia didelė romano jėga.

Kūrinio pasisekimas buvo nepaprastas. Per vienus 1605 metus išėjo net 6 laidos. Skaito dideli ir maži, turtingi ir vargšai. Juokiasi visa Ispanija. Kuo gi taip patiko žmonėms romanas apie Don Kichotą?

XVI amžiuje Ispanijoje labai plito riteriniai romanai. Tai menkiausios vertės kūriniai. Juose rašoma vienas ir tas pats: kilmingas jaunuolis tarnauja pasirinktai damai. Jis kenčia įvairiausias kančias, atlieka žygius, kad išgarsintų damą ir pelnytų jos meilę. "Don Kichote" autorius išjuokė riterinius romanus. Savo kūrinyje Servantesas pasakoja apie ispanų bajorą Don Kichotą, kuris pamišo skaitydamas riterines knygas. Prisiskaitęs tokių knygų, Don Kichotas pasiskelbė riteriu. Prisikalbino ginklanešiu kaimietį Sančą Pansą. Susiieškojo surūdijusius šarvus, sėdo ant kuino Rosinanto ir išjojo į pasaulį kovoti už savo damos Dulcinėjos iš Tobozo garbę. Viską jis matė kitaip: vėjo malūnai jam atrodė milžinais, moteriškė vežime — pagrobta princesė, avių pulkas kelyje — žygiuojančia kariuomene. Don Kichotas veržiasi į kovą, kilniausių tikslų vedamas. Tačiau tikrovėje jo kilnūs tikslai tampa juokingais, pasigailėjimo vertais.

Migelis Servantesas nepataikavo turtingiesiems, negarbino didikų vien už jų garsią kilmę. 1616 metais jis mirė didžiausiame skurde. Bet nemiršta pagarba garsiajam rašytojui. Jo romanas "Don Kichotas" žavi pasaulį jau ketvirtas amžius.

A. Medutytė

Liaudies vadai apie pasaulinę padėtį

Maskva. — Dvylikos Komunistų, Socialistų ir Darbininkų partijų atstovai laikė tris dienas suvažiavimą, būtent lapkričio 14-16. Dalyvavo atstovai nuo: Albanijos, Bulgarijos, Vengrijos, Vietnamo, Rytų Vokietijos, Kinijos, Korėjos, Mongolijos, Lenkijos, Rumunijos, Tarybų Sąjungos ir Čekoslovakijos partijų, tai yra šalių, kur komunistai vadovauja išsilaisvinusioms masėms nuo kapitalizmo budavojime naujo, socialistinio pasaulio.

Vadai, apsvarstę pasaulinę padėtį išleido ilgą, keturių skyrių pareiškimą, kreipdamiesi į viso pasaulio darbo žmones, inteligentiją, smulkius buržuazinius elementus, kviesdami visus kovon už taiką. "Kova už taiką — patsai svarbiausias šių dienų reikalas," sako atsikreipimas.

Kaip visos atgyvenusios visuomeninės santvarkos turėjo pranykti, taip turės pranykti ir kapitalistinė santvarka, o jos vietą užims atatinkama žmonijos gerovei ir laisvei socialistinė - komunistinė santvarka, —sako pareiškimas.

1917 metais įvykusi Rusijoje proletarinė revoliucija buvo pradžia naujos gadynės. Per 40 metų Tarybų Sąjungoje atsiekimai įrodė, kad tarybinė santvarka yra atitinkama pakelti žmonių gyvenimą, mokslą, kultūrą į aukščiausią laipsnį, tai yra, kad liaudies masių santvarka turi pirmenybę prieš kapitalistinę santvarką.

PASAULYJE DU LAGERIAI

Dabar pasaulis yra pasidalinęs į du lagerius: seną kapitalistinį pasaulį ir naują socialistinį. Senojo kapitalistinio pasaulio priešakyje stovi Jungtinės Amerikos Valstijos, o naujojo— Tarybų Sąjunga, aplink kurią jungiasi liaudies demokratinės respublikos.

Laisvojo pasaulio pusėje yra 950,000,000 žmonių, kurie, atitinkant savo šalies sąlygoms, budavoja socialistinę santvarką. Tarybų Sąjungos ir liaudiškų respublikų atsiekimai kviečia ir kitų šalių darbo žmoniją į naują kelią.

Kapitalistinis ir socialistinis visuomenės susitvarkymas yra vienas antrajam griežtai skirtingi. Pirmajame viešpatauja saujelė žmonių, o antrajame masės pačios tvarko savo gyvenimo reikalus, — sako pareiškimas. Todėl senojo pasaulio agresyviai elementai nuo pirmų dienų revoliucijos Rusijoje siekia sunaikinti naują santvarką. Kapitalistinio pasaulio gelbėtojai ir agresyviai elementai siekia karo. Jie nuolatos kišasi į liaudies tvarkomų šalių vidujinius reikalus (Vengrija), daro suokalbius, kenkia laisvojo pasaulio žmonių gerovei, džiaugsmui ir laisvei.

UŽ TAIKŲ SUGYVENIMĄ

Socialistinis pasaulis, turėdamas pirmenybę prieš kapitalistinį, siekia taikos, ramiai sugyventi ir pasitiki, kad pati santvarka bus įrodymas, kurio keliu žmonija turi eiti. Todėl Tarybų Sąjunga ir liaudies respublikos stoja už uždraudimą atominių ginklų, siekia mažinti apsiginklavimą, sudaryti sąlygas taikiam sugyvenimui ir lenktyniavimui šių dviejų pasaulių.

Kapitalistinis pasaulis pergyvena sukrėtimus ekonomijoje, politikoje, kolonijose. Jis po priedanga "kovos prieš komunizmą" stengiasi vergijoje palaikyti kolonijų gyventojus. Jis sudaro karo puolimus, kaip buvo ant Egipto, ir planavo prieš Siriją, atsteigė karines jėgas Vakarų Vokietijoje, organizuoja visokias karo sąjungas — NATO, SEATO. Jis po visokiomis priedangomis atmeta mažinimą apsiginklavimo, atominių ir vandenilinių ginklų naudojimo uždraudimą, ramų sugyvenimą tarpe kapitalistinio ir socialistinio pasaulių, tuo sudarydamas įtemptą tarptautinę padėtį. Jis plečia "šaltąjį karą," o tuo manijakai gatavi tuojau pradėti karštąjį karą, nors būtų pabaiga kapitalistiniam pasauliui, — sako kreipimasis.

VISŲ ŽMONIŲ PAREIGA GINTI TAIKOS REIKALĄ

Todėl visų darbo žmonių, inteligentijos, kolonijų gyventojų ir smulkios buržuazijos sluogsnių yra pareiga visomis jėgomis kovoti už taiką, nes naujas pasaulinis karas, kad ir atneštų galutiną kapitalistinio pasaulio sunaikinimą, bet jis būtų baisus savo pasėkomis ir visai žmonijai.

Toliau kreipimasis nurodo, kaip kapitalistinis pasaulis šmeižia naująjį pasaulį, kaip stengiasi įnešti priešingumus tarpe socialistinių šalių, kaip atsiranda marksizmo - leninizmo iškraipytojų, kurie tikrumoje tarnauja senajam pasauliui.

Kreipimasis atžymi, kad Amerikos imperializmas neva "gelbėdamas nuo komunizmo" tuo pat kartu stumia kitų šalių kapitalistus iš rinkų, kolonijų, ką parodo Artimųjų Rytų įvykiai.

Priešingai yra socialistiniame pasaulyje; čia nė viena valstybė neturi jokių pasikėsinimų ant kitos teritorijos, nesikiša viena į kitos vidaus reikalus, visus tarpvalstybinius reikalus išriša broliškai, taikos dvasioje.

KOMUNISTŲ VIENYBĖ IR REIKALAS PASITARTI

Kreipimasis pabrėžia, kad socialistinio pasaulio pasisekimo darbų priešakyje stovi komunistai. Komunistų tarpe viešpatauja nepalaužiama vienybė. Visos pasakos apie "krizę komunistų eilėse" yra tik kapitalistinio pasaulio viltys.

Pabaigoje kreipimasis sako, kad šis suvažiavimas randa, jog įvairių šalių Komunistų ir Darbininkų partijų atstovams yra reikalinga dažniai laikyti konferencijas, kad pasidalinti vienų su antrais pasitarimais, kad bendromis pastangomis sėkmingiau kovoti už socializmo pergalę, už demokratines liaudies laisves, už kolonijų gyventojų išsilaisvinimą ir už taikos išlaikymą, prieš agresyvaus imperializmo karo politiką.

V. Sūnus

JUOZAS BALTUŠIS

PARDUOTOS VASAROS

(Tąsa)

Atsikolė atgal ant pagalvės, gulėjo, tylėjo, tik apklotas ant jo krūtinės kilnojosi. Ir staiga aš pamačiau, kad iš po jo blakstienų išriedėjo mažytė pikta ašara. Išriedėjo, pastovėjo įkliuvusi tarp standžių barzdos šerių ir nuriedėjo žemyn, dingo kažkur pasmakrėj.

— Vagia, brol, — sumurmėjo senis tyliai. — Vagia, pustėja visus namus. Na, ko stirksai ant akių? Paspirk kaladėlę prie lovos, sėsk arčiau.

Aš atsisėdau, kur palieptas, ir tuoj pajutau aitrų pergedusios žemės kvapą, tvoskiantį nuo senio. Ir jo veidas iš arti, ir rankos buvo pilkos kaip žemė — seniai nebemačiusi saulės žemė.

—O tu žinai, kad vogt negalima? paklausė jis griežtai?

— Aš nevagiu.

— Ar tikrai? — nusišaipė jis.

— Nevagiu, dėde.

— O kiti? Ė?

Neturėjau ką atsakyti. Senis palaukė kiek, šaipydamasis pažiūrėjo į mane ir nusprendė:

— Vadinasi, vagi.

O kieme manęs jau tykojo Šaliamutė, pasišiaušusi visa, lyg vanagų apipešiota višta, pagatava stverti visais nagais. Laukė ir senoji pašaly, timpčiodama pirštais savo apatinę lūpą. Stovėjo Kazimieras ant prieklėčio ir nors nieko nesakė, bet aš mačiau: laukia ir jis, ir Juoziokas.

— Už kiek pardavei? — suspiegė Šaliamutė. — Už kiek, klausiu, mūsų dūšias pardavei?

Ir buvo jau beįsiseganti man į čiuprą. Bet čia iš kalvės atskubėjo Povilionkas.

— Atiduokit piemenį, ir nė kokių magaryčių! — pasakė, imdamas mane už rankos. — Ne jūs samdėte, ne jūs ir užkaposit.

Kalvėje stumtelėjo mane prie dumplių:

— Dumk!

Pats išsiėmė rūkyt, pridegė, paėmęs replėmis žarijį, giliai užsitraukė kartą ir kitą, nusišypsojo:

— Prigriebė tave senis, ką?

— Išeisiu aš iš čia! — pasakiau piktai. Poviliokas nusikvatojo.

— Ir toli žadi eiti? — paklausė. —Gal ir mane paimtum kartu? Kad abu, tai abu!

Palaukė kiek, priėjo, uždėjo ranką ant manosios, žemai nuspausdamas dumplių svirtelę. Ugnis žaizdre suūžė linksmiau.

— Šitaip reikia dumt, — pasakė nelinksmai. — Ir niekur tu, vaikel voro, neišeisi. Ne taip lengva išeit.

Patylėjo ir vėl pasakė:

— Ne taip lengva.

—:—

Išsibaigė akėtvirbaliai, buvo sutaisyti visi drapakų spyriai, užtraukti ratlankiai, pasmailintas bulviavagio noragas. Povilioką tarytum koks dūkas apsėdo: nuo ryto iki vakaro siautėjo po kalvę, valė visas kertes. Nekantriai pasitikdavo kiekvieną naują žmogų, atnešusį darbo.

— Kas čia dar? Negalėjai tu anksčiau? Nuo bobos neatsiplėši visą žiemą! Anglių savo atnešei? Berk, dumk, padėk piemeniui!

Nespėja žmogus pypkės įkurti, o Poviliokas, žiūrėk, jau sutaisė daiktą, nekantriai dairosi, ką čia dar nutvėrus. Pavasarį brangus skatikas, dėl to žmogus neskuba iš kalvės; ilgai gremdžia po visas kišenes, ieško, ko nepadėjęs, kol pagaliau prataria:

— Taip sakant, Poviliuk. . . sakau, smulkių, matai, nepasiėmiau.

— Palauksiu, nedega! — numoja ranka Povillokas ir nusisuka, nors labai gerai žino, kad vakare senis Dirda smulkiai išklausinės ir jį, ir mane: kam ką nukalė, ką sutaisė, kiek pinigo paėmė, o svarbiausia — kur tas pinigas? Ir vėl bus rietenų iki gilaus vidurnakčio, vėl senis aimanuos dėl namų išpustėjimo, vėl bus Saliamutės riksmo dėl jos senmergystės, dėl brolių nemeilės. Vėl ir vel... Negalvoja Poviliokas apie tai. Siunta pats, gainioja ir mane. Tiek ir girdi:

— Dumk! Paduok! Veržk! Stumk! Trauk!

Ir staiga metė viską, uždarė kalvę. Išsivedė iš tvarto tą patį arklį, kuriuo parvežė mane, apmovė jį pavalkais. Tik nekinkė, o sėdo raitas ir iškurnėjo pro vartus.

Grįžo jis tiktai kitos dienos pavakarę. Grįžo važiuotas, pakinkęs arklį į tokią kalamašką, kokios aš nebuvau dar matęs nė karto, nors gyvenau jau dešimtus metus! Lopšys tamsiai rudas, atloša žalia, iš abiejų šonų sparnai saugo lopšį nuo ratų purvo, iš priekio tulpės, užpakaly tulpės, aplinkui kraštai geltonai nuauksinti, o jau apielinges ir kalbėti nėra ko! Plonos kaip šamo ūsai, susegtos sidabru tvieskiančiom kniedėm, trisparnės, ketursparnės, taip ir kilnoja lopšį — žemyn aukštyn, žemyn aukštyn. O Poviliokas dar pasilinguoja pats, sėdi atsilošęs kaip koks vyskupas ir jau neša šaltmėtine — tris kartus stipriau, negu vežant mane.

Net Alyzas suglumo, pamatęs šitokią važiuotę, nusispiovė pro lūpų kertę:

— He, tikrai davė tas suskis Komaras?!

O kas žmonių susirinko prie kalvės! Atėjo Stoškus, Laumakys, Patumsis ir Debesylas iš Skėrio pinigų galo, pribuvo Šalnakundis, Pabirys ir Virvelė iš Driskio komandos. Atėjo moterys, beūsiai berniokėliai, sumitusios tekutės, piemenys ir visiškai vaikai pašlapusia panose. Ir visiems reikėjo apeiti aplink kalamašką, patakšnoti ją ranka, pasūpčioti linges, užmynus koją ant papėdės, būtinai išmėginti, ar gerai užsuktos veržlės ir ar negalima ko nors nusukti. Proškus, žinoma, atbėgo pirma visų, zulinosi aplink plačialaukius, tempė kiekvieną dar ir dar kartą prie kalamaškos, rodė, aiškino, ginčijosi. Žmonės įsilingavo kaip didelėj šventėj ar atlaiduose, skambėjo juokas ir šūkavimai, kalbos ir net barniai.

(Bus daugiau)

Žinios iš Lietuvos

LIETUVIO LAIŠKAS IŠ VAKARŲ VOKIETIJOS

Komendantas draudžia rašyti laiškus į Lietuvą

BRANGŪS TAUTIEČIAI

Šiandieną vakare klausiausi per jūsų radiją transliuojamą operą "Tosca". Už tai reiškiu jums, brangieji tautiečiai, širdingą ačiū. Tikinosi, kad greit pasimatysime, tada mielai norėčiau Jums tvirtai paspausti dešinę ir padėkoti už Jūsų muziką ir dainas, kurias Jūs, brangieji, laisvoje Tėvynėje dainuojate.

Lietuvos radijo aš klausausi kas vakarą, o pirmadieniais — Jūsų laidas, skirtas užsienio lietuviams.

Jau keturiolika metų aš trankausi po svetimą pasaulį. Manęs nevilioja Amerika, Kanada ir kitos svetimos šalys. Vienintelis mano noras ir viltis — kuo greičiau grįžti į savo gimtąjį kaimą.

Čia dabar gyvenančių lietuvių likimas tiesiog nepavydėtinas. Aš manau, kad Lietuvos kiaulidės geriau atrodo, negu čia esančių mūsų tautiečių butai. Hanoverio lietuviai yra apgyvendinti buvusioje koncentracijos stovykloje Aku-Lager. Baigiantis karui, visi stovyklos kaliniai buvo sušaudyti. Tai daugiausia latvių ir lietuvių tautybės žmonės. Jie visi dirbo "Continental" gumos fabrike.

Lietuvių stovyklos komendantas, tai ne žmogus, bet kažkoks gyvulys žmogaus pavidalu. Jis buvo smetoninės valdžios laikais policininku. Jo pavardė — Jonas Stankaitis. Su juo dabar yra keletas tokių "patriotų" (taip jie save vadina). Jie skleidžia įvairiausias nesąmones, esą, dabar Lietuvoje maža beliko lietuvių ir jei kuris grįžta, tai tuojau išvežamas ar nužudomas. Komendantas uždraudė rašyti laiškus į Lietuvą — tai pavojinga.

Tuo ir baigiu. Likit sveiki ir iki greito pasimatymo.

A. A.

(Iš Vilniaus "Tiesos")

—:—

Ruduo ties Žaliaisiais ežerais

Vilnius. — Vykstant iš Naujųjų Verkių į šiaurę, negalima nesižavėti nuostabiais Vilniaus apylinkių gamtovaizdžiais. Beveik visą kelią iki pat žaliųjų ežerų supa miškai. Čia jau ruduo. Nustoję gyvybės gelsvi lapai dengia žemę.

Palikę senąjį Naujųjų Verkių popieriaus fabriką ir besiplečiančią ties juo gyvenvietę vaizdingoje Riešelės kairėje pusėje, matome stambų Riešės sodžių. Vykstame dešiniąja Riešelės pakrante. Upelis vingiuodamasis tai išnyksta iš mūsų akių, tai vėl išsineria iš miško gilumos ir skuba į priešingą nuo mūsų tikslo pusę, neš damas savo vandenį į Nerį. Dar kiek kelio, ir mes atsiduriame prie žaliojo ežero. Jis yra apie 3 km nuo Naujųjų Verkių, 12 km nuo Vilniaus. Padavimas, sako, kad senovėje žiemos metu ant šio ežero įvykęs kruvinas mūšis tarp lietuvių ir kryžiuočių, besiveržiančių į Vilnių. Po sunkiais šarvuotais kryžiuočiais įlūžęs ledas, ir jie nugarmėję į ežero dugną. Todėl šis ežeras yra vadinamas dar ir kryžiuočių ežeru. Prieš 30 metų žvejai tinklais buvo ištraukę kelias šarvų dalis.

Ežeras yra apie 2,5 km ilgio, o plačiausia vieta siekia 382 metrus. Pavasarį ir vasarą žalieji ežerai vilniečių yra mėgstama išvykų vieta. Tačiau ir rudenį, kai dangus spindi ryškių mėlynumu ir toje mėlynėje nuostabiu savo žalumu atsispindi ežero vanduo, jis kerinčiai pritraukia gamtos mylėtoją. Čia ir dabar galima pamatyti būrelius žmonių, besiirstančių laiveliais ar bevaikštančius jo pakrantėmis. Ežero pakrantės beveik visur stačios. Jos apaugusios įvairiausiais medžiais. Čia rasime ąžuolų, klevų, liepų, beržų, eglių, pušų, drebulių, lazdynų ir kitokių spygliuočių bei lapuočių medžių ir krūmokšnių. Aukštai, tarp praretėjusių lapų jau nematyti paukščių, negirdėti jų skambių balsų. Miške dabar ramu. Tik retkarčiais riešutaudama voveraitė prastriksi nuo vienos lazdyno šakos prie kitos, ruošdama sau žiemai maistą. Nuostabiai atrodo žaliasis ežeras, žiūrint į jį iš pat aukščiausios jo pakrantės. Auksu tviskančių beržų ir paraudusių virpančių drebulių bei tamsiai žalių rudens eglių fone jo vanduo atrodo dar žalesnis, negu įprastai, o apsiniaukus dangui net kiek pajuoduoja.

Vilniečiai mėgsta žaliąjį ežerą, žavisi juo ir pagrįstai jį laiko gražiausiu ežeru Vilniaus apylinkėse.

Eug. DANILEVIČIUS

Finansinė parama Laisvei visada reikalinga.

Pentagonas pripažino Sovietų pirmenybę

Washington. — Korespondentas Jack Raymond kalbėjosi su aukštais viršininkais iš Pentagono (Amerikos karinių jėgų centro), kur pareiškė, kad Tarybų atsiekimai raketų ir sputnikų srityje verčia Ameriką perkeisti raketų klausime nusistatymą.

"Rusai sako, kad jie turi raketas, galinčias pasiekti iš vieno žemyno kitą, kad ir už 5,000 mylių. Amerika yra pasirengus sutikti su tuo," — sakė aukštas pareigūnas.

Rūko ir ilgai gyvena

Miami, Oklahoma valstijoje, tūla pora, Mrs. ir Mr. Green Berry Jenkins, minėjo savo 75 metų vedybinę sukaktį. Vyras yra 95 metų, o jo žmona 93 metų amžiaus. Jie yra farmeriai. Jenkins sakė, kad jis rūkyti pradėjo būdamas tik 15 metų amžiaus, tai yra 80 metų, kai cigaretes rūko. Sukaktyje kas tai pajuokavo, kad rūkymas yra žalingas, tai senis pridėjo: "Veikiausiai, aš turėsiu būti atsargus su rūkymu."

Seni žmonės daugumoje yra nervuoti. Gražios kompanijos yra puikus nervų atliuosavimas. Lankykite Laisvės naudai parengimus dėl pasilinksminimo.

Kas Skaito ir Rašo Duonos Neprašo

Tai išmintingas posakis, kuris yra taip senas, kaip senas yra pats raštas. Kas to posakio laikosi, niekad nesigaili. Skaitykite šias knygas:

Amerikos Demokratijos Steigėjai

Skaitykite ją! Susipažinkite su pagrindiniais įstatymais.

Joje rasite Jungtinių Valstijų Konstituciją su svarbiaisiais pataisymais. Atvaizdos žymiausių kovotojų už nepriklausomybę. Puslapių 320, kaina $2.00. DABAR TIK $1.50

Lietuvių Tautos Atbudimo Pionieriai

Trumpos biografijos žymiausių Lietuvos patriotų. Parašė Dr. A. Petrika, puslapių 320, kaina $1.50. DABAR TIK $1

Popiežiai ir Lietuvių Tauta

Tai rinkinys faktų, kuriuos privalo žinoti kiekvienas lietuvis. Parašė Prof. Pakarklis, puslapių 320, kaina $1.50 DABAR TIK $1.00.

Žmogus ir Mašina

Puikus rinkinys faktų apie išradimus, su įdomiais paveikslais, sutaisė Dr. J. J. Kaškiaučius. Puslapių 240, kaina $1.50, DABAR TIK $1.00.

ŠLIUPTARNIAI

Amerikos lietuvių tautinio ir kultūrinio atgimimo laikų istorinis romanas. Parašė Algirdas Margeris. Knyga 652 puslapių. Kaina $5.00: Dabar tik $4.00.

Kelias į Laimę

Tik skaitydamas ją sužinosi kaip įspudinga, kai nekartą giliai atsidusdamas nubrauksi ašaras nuo savo blakstienų. Parašė Rojus Mizara, puslapių 368, kaina $1.50, DABAR TIK $1.00.

LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNAS

Kiekvieno kultūringo lietuvio namų knygyne turi būti šis žodynas. Rašyboje ar gyvo žodžio kalboje jame rasitę patikrinimą. Tai yra mokytojas jūsų namuose KAINA $5.50.

Laisvė

110-12 Atlantic Ave., Richmond Hill 19, N. Y.

LAISVĖS VAJUS

(Tąsa nuo 1-mo puslapio)

New Jersey vajininkai gerai pasirodė šį sykį. Gauta atnaujinimų nuo Antano ir K. Čiurlio, Elizabethe, ir A. Lukaičio, Bayonne.

Waterburyje pasidarbavo M. Strižauskienė, prisiųsdama naują prenumeratą, ir J. Ynamaitis, Union City, Conn., abu prisiuntė ir atnaujinimų.

Philadelphijai pasidarbavo J. Šapranauskienė, P. Walent su atnaujinimais, o A. Gailiūnas, Collingswoodietis, pridavė naują prenumeratą.

A. Žemaitis, Baltimore, Md., labai gražiai pasidarbavo. Jis prisiuntė 4 naujas prenumeratas (tai dovanos nuo J. Smalensko; sako, kad tai dar ne viskas).

Taipgi gauta nauja prenumerata nuo D. Jusiaus, Worcester, Mass.

Sekanti vajininkai pakilo punktais su atnaujinimais: J. Mažeika - J. Purtikas, Pittsburghiečiai; Geo. Shimaitis. Brockton, Mass.; L. Prūseika (jam nesveikuojant darbuojasi vilniečiai); LLD Moterų Klubas (J. Navalinskienė), Binghamton, N. Y.; P. Šlekaitis, Scranton, Pa.; V. Smalstis ir Geo. Urban, Detroit, Mich.; J. Patkus, New Haven, Conn.

PRIETELIŲ KLUBAS

A. Sopaitis, N. Y. C., užsimokėjo dalį Prietelių Klubo narių mokesčio, $5. Kurie negalite antsyk užsimokėti $25, tai galite ir dalimis mokėti, bet prigulėti prie Klubo yra geras dalykas.

BIUDŽETO SUKĖLIMUI 1958 METAMS

V. Jokubonis, Waterbury, Conn.	$15.00
Nuo Večkių, Nashua, N. H.	10.00
J. K. Mažukna (vajininkų pagerbimui) Pittsburgh, Pa.	10.00
D. Galinauskienė, Queens Village, N. Y.	5.00
Geo. Wareson, B'klyn, N. Y.	5.00
F. Tureikis, Philadelphia, Pa.	5.00
Uršulė Zaleckaitė (anksčiau davė $2)	3.00
Draugai iš L. I.	5.00
Mary Laučius, Lewiston, Me.	5.00
Senas Laisvietis Scranton, Pa.	5.00
P. Juškevičius, Waterbury, Conn.	5.00
Ida Ablažienė, Waterbury, Conn.	5.00
Kl. Yenkelun, Waterbury, Conn..	5.00
W. Marcinkevičius, Naugatuck, Conn.	5.00
V. Banevičius, Waterbury, Conn.	5.00
Ch. Ruck, Elizabeth, N. J.	5.00
K. Pociunas, Elizabeth, N. J.	5.00
Ig. Bechis, Elizabeth, N. J.	5.00
Juozas Čepukaitis, Forestville, Conn.	5.00
P. Demeikis, Ansonia, Conn.	5.00
Ag. Gvazdauskas, W. Aliquippa, Pa.	5.00
T. Morkunas, Hamilton, Canada.	5.00
V. Bizulis, Philadelphia, Pa.	5.00
O. Norkienė, Stoughton, Mass.	5.00
V. K., Stoughton, Mass.	5.00
Geo. Urban, Detroit, Mich.	5.00
A. Shatro, Aliquippa, Pa.	4.00
Jonas Pauza, Ansonia, Conn.	2.00
I. Vežis, Binghamton, N. Y.	2.00
V. Grozan, Lake Worth, Fla.	2.00
V. Adomaitis, Waterbury, Conn.	2.00
F. Kemėžis, Torrington, Conn.	2.00
Joe Staniulis, Torrington, Conn.	2.00
J. Žiuraitis, Oakville, Conn.	2.00
Senas Mainierys, Waterbury, Conn.	2.00
A. A.	2.00
M. Vaitonaitė, Waterbury, Conn.	2.00
Alex Kdula, Naugatuck, Conn.	2.00
Laisvietis, Waterbury, Conn.	2.00
V. Grakimas, Worcester, Mass.	2.00
A. Kuzmickas, Worcester, Mass.	2.00
F. Mazurka, Worcester, Mass.	2.00
W. Simon, Union, N. J.	2.00
A. Norkienė, Detroit, Mich.	2.00
Charles Lewis, Los Angeles, Calif.	2.00
P. Višniauskas, B'klyn, N. Y.	2.00
P. Poškus, Elizabeth, N. J.	2.00
H. Janulevicz, W. Elizabeth, Pa.	2.00

Po $1: S. Jenovic, Rosemont, Canada; J. Ilgutis, Toronto, Canada; P. Vizbor, Lewiston, Me.; J. Totorius, Rochester, N. Y.; M. V., Waterbury, Conn.; J. Senkus, Worcester, Mass.; P. Grigutis, Rahway, N. J.; E. Kasmočienė, B'klyn, N. Y.

Ačiū viršminėtiems prieteliams už puikią paramą dienraščiui ir vajininkams už gražų pasidarbavimą. Norime priminti skaitytojams, kad artinasi šventės, užrašykite dienraštį Laisvė savo giminėms-pažįstamiems kaip dovaną. Yra keletas, kurie užrašė giminėms Lietuvoje, bet svarbu ir Jungtinėse Valstijose užrašyti lietuvių dienraštį

Laisvės Administracija

Gintaro gaminiai — pasaulinei parodai

KLAIPĖda. Toli už respublikos ribų žinomi vietos "Dailės" kombinato gintaro gaminiai Talentingų menininkų rankomis pagaminti gintariniai karoliai, apyrankės, įvairios sagos, graviruoti gintaro papuošalai su pasisekimu buvo eksponuojami Leipcigo mugėje, Lenkijoje lietuvių kultūros dekados metu, tarptautinėse parodose.

Šiomis dienomis kombinato kolektyvas išsiuntė savo gaminių pavyzdžius į 1958 metais Briuselyje įvyksiančią pasaulinę pramonės parodą. Iš viso išsiųsta daugiau kaip 60 įvairių gintaro gaminių ir papuošalų. Eksponatų tarpe — pasižymėjusių gintarų raižytoju - dailininkų Eugenijaus Mikulevičiaus, Birutės Mikulevičienės, Česlovo Martinkaus sidabrinės gintaru inkrustuotos sagės ir apyrankės, gintarinės pypkės, kandikliai, įvairūs papuošalai.

Pasaulinėje pramonės parodoje bus eksponuojama keturiolikos geriausių kombinato gintaro meistrų gaminiai.

New Yorko ir Apielinkės Žinios

SERGA

Juozas Sprainis buvo operuotas lapkričio 27 d. Randasi Adelphi ligoninėje, Greene Ave., Brooklyne. Kambarys C, penktame aukšte. Lankymo valandos kas dieną nuo 2 iki 4 popiet ir 7 iki 8 vakare. Apie tai, kada jis grįš iš ligoninės, draugai gali patirti pas jo šeimą, 3173 Shore Parkway, Brooklyn 35, N. Y.

Linkime greit pasveikti.

Žinią pranešė Julius Kalvaitis.

MIRĖ

Lapkričio 25 d. mirė Salomėja Sližienė, gyvenusi Ridgewoode. Palaidota lapkričio 29 d.

Negražus, bet įdomus

Į Bronx zoologijos daržą atvežė iš Australijos savotiškų driežų. Jie nedidukai, apie 6-ių colių ilgio. Bet, jau keistumėlis — visas jo kūnelis tartum šypais nusagiotas, iš galų pirštų kyšo aštrūs nagai.

Zoologijos sodo vedėjai sako, kad jie pirmu kartu tokius "gražuolius" gavo. Sako: "Jau kartą jį pamatysi, tai ilgai nepamirši".

Pažinkime savo miestą-- New Yorką

Kas yra Port of New York Authority?

Dažnai spaudoje matome šį vardą, bet ne visi turime supratimo, kas tai per įstaiga. Tai stambiausia įstaiga mūsų mieste. Ši įstaiga valdo orlaukius, tunelius, tiltus, daugelį busų stočių. Ji sakosi esanti "pati apsirūpinanti korporacija, kaipo New Yorko ir New Jersey valstijų agentūra publikos aptarnavimui". Tai labai gražiai skamba.

Jos tvarkyme yra po šešis asmenis nuo abiejų valstijų, kurie yra gubernatorių paskirti šešerių metų terminui. Dėl pinigų dalinimosi tarpe valstijų ir miestų mes čia nesigilinsime. New Yorko ir jo priemiesčių piliečių reikalas — tik užsimokėti už pravažiavimą tiltais, automobilių tuneliais, tūlais keliais ir "pakanka".

Orlaukiai

Ši įstaiga tvarko sekamus orlaukius (airports): LaGuardia, New York International, Newark ir Teterboro. 1955 metais jais naudojosi 10,852,014 keliauninkai, buvo per orlaukius pergabenta 302,363,600 svarai tavorų ir 86,456,200 svarų pašto.

LaGuardia lėktuvų laukas užima 550 akrų plotą ir Authority žinioje veikia nuo 1947 metų.

New York International užima 5,070 akrų plotą, jau kainavo virš 83 milijonus dolerių jo įrengimas ir užlaikymas. Jis veikia nuo 1948 metų.

Newark orlaukis užima 2,300 akrų plotą. Jo įrengimas ir užlaikymas kainavo virš 50 milijonų dolerių.

Teterboro veikia nuo 1917 metų.

Tuneliai

Ši įstaiga valdo Holland ir Lincoln tunelius, kurie yra tarpe New Yorko miesto ir New Jersey valstijos.

Holland tunelis atidarytas 1927 metais. Jis su įvažiavimais turi 8,557 pėdas ilgio. Jo įrengimas atsiėjo 55 milijonus dolerių. 1954 metais juomi pervažiavo arti 20 milijonų pasažierinių automobilių ir virš penki milijonai busų ir trokų.

Lincoln tunelis atidarytas 1937 metais. Jis turi 8,218 pėdų ilgio. Įrengimas kainavo virš 88 milijonus dolerių. 1955 metais juomi pravažiavo virš 21 milijonas automobilių. Už pervažiavimą kiekvienas automobilistas, trokų savininkas ir busų kompanijos turi užsimokėti.

Tiltai

Ši įstaiga valdo kelis didelius tiltus, būtent:

George Washington tiltą, kuris yra per Hudson upę. Jis atidarytas 1931 metais. Turi 4,760 pėdų ilgio. Jo įrengimas kainavo 76 milijonus dolerių. 1954 metais tiltu pervažiavo veik 33 milijonai automobilių, busų ir trokų. Už automobilių moka 50 centų, busai ir trokai daugiau.

Bayonne tiltas, kuris jungia Bayone ir New Yorko dalį Richmond, buvo atidarytas 1931 metais. Turi 1,675 pėdas ilgio — arka, o tiltas bendrai 8,100 pėdų.

Goethals tiltas, tarpe Elizabeth miesto ir Staten salos, turi 8, 702 pėdas.

Outerbridge tiltas, nuo Perth Amboy, per Arthur Kill pertaką, su įvažiavimais turi 10,140 pėdų.

Triborough tiltas, atidarytas 1936 metais. Kainavo virš 82 milijonus dolerių.

Bronx - Whitestone tiltas— atidarytas 1939 metais. Jo įrengimas kainavo arti šimto milijonų dolerių.

Ši įstaiga valdo dar: Henry-Hudson, Marine Parkway, Cross Bay ir dar eilę mažesnių tiltų. 1955 metais per visus tuos tiltus pravažiavo 142 milijonai automobilių, trokų ir busų ir sumokėjo veik 35 milijonus dolerių už pervažiavimą.

Sputniko raketa buvo virš New Yorko

Nors daugelis mokslininkų pranašavo, kad Sovietų pirmojo Sputniko raketa jau turėjo nupulti, bet ji išvakarėse Padėkavonės dienos skrido virš New Yorko. Mokslininkai ją sekė nuo RCA aukšto namo ir sako, kad buvo daug skaistesnė, negu paprastos žvaigždės.

Seniau vietos angliška spauda pranešdavo kada Sputnikas ir jo raketa bus virs miesto, bet dabar jau pranešė tik po to, kaip raketa perskrido.

Atsinaujindamas prenumeratą pridėk vieną kitą doleriuką Laisvės paramai.

So. Boston, Mass.

Mirė Stasys Čiuberkis

Jis buvo dar tik 44 metų amžiaus ir, palyginus su mūs lietuvių senąja karta, visai jaunas. O kad savo pašlijusią sveikatą pataisyti, prieš du mėnesiu išvyko net į San Antonio, Texas, ir tenai mirė. Pašaidojimui jo kūną parvežė į So. Bostoną. Lapkričio 23 d., kaip 2 val. po pietų iš Zaletskio koplyčios palydėjom į Forest Hills krematoriją. Čia erdvioje koplyčioj, su kaupu pilnoj, drg. S. Rainardas tarė paskutinį žodį ir perskaitė Stasio atminčiai eilutes. Lydėjusius pakvietė užeiti į klubo patalpas (318 Broadway) užkandžių. O buvusį gerą draugą Stasį palikom ugnelės globoje.

Liūdi jo ne tik motulė ir tėvelis, taipgi daug jo draugių-draugų. O jis gilumoj savo sielos nusinešė daug ką nepareiškęs - nepasakęs, nes, kaip stiprios valios, Stasys daugiau kentėjo vienas, kitiems savo karčia dalia nesiskųsdamas.

Gyveno skausmų gyvenimą ir dėl to vargo jo motulė ir tėvelis. Tik jaunystė jam buvo maloni, sekėsi mokykloj, o subrendęs buvo pavyzdingas visiems, arti jo esantiems.

Bet va, prieš 20 metų dėl kokios tai priežasties, gal kur buvo sutrenktas, ar taip kas įvyko, nežinoma, pirma pasireiškė nejautimas kojų pirštuose ir po truputį, lėtai vis kilo ir kilo aukštyn ir aukštyn ir po kiek laiko kojų nevaldė visai. Per ilgus tris metus ar daugiau Stasį gydė daug daktarų ir visems rekėjo užmokėti, o pagalbos nebuvo jokios. Liga jau hetė ir kitas kūno dalis. Mirties šmėkla vis slinko artyn ir artyn. Laiškų klausė ir Dr. J. Kaškiaučių. Ką jis jam atsakė per Laisvę, neatsimenu.

Gelbstint J. Mickevičiui, kreipėsi pas daktarą Kempton. Šis su kitais daktarais po išegzaminavimo nuspėjo, kad yra tumoras (navikas) beaugas sprando kaulelyje ir slėgias nervų pluoštelį. Begalinei sunkią, skausmingą darė operaciją. Net penkius sprando nariuose kaulelius perskėlė, kol surado tą nelemtą tumorą. Visgi Stasys tuos skausmus išlaikė ir pasveiko. Džiaugsmo pilnas, su lankytojais ligoninėje juokavo. Ir kokį laiką gyveno normalų gyvenimą taip, kaip ir visi kiti žmonės. Bet sveikata gi buvo sužalota. Kita liga prikibo ir vėl ligoninėje kelis mėnesius buvo. Pasveikęs, bandė kuo nors užsiimti. Mokėsi ir chiropraktikos, t. y. be vaistų gydyti žmones. Pats tuo neužsičmė. Žmonių negydė, o patarimų ir gerų suteikdavo, jei kas klausė. Ot, nuo čia Stasys nukrypsta į kraštutinybę. Atmeta - nepripažįsta jokių vaistų ir tampa visišku vegeterijonu, net kiaušiniai maistui nereikalingi, o pienas tera geras tik kūdikiams. Ir dar bandė badavimu atitaisyti sveikatą. Per 21 dieną neėmė jokio maisto, keliais stiklais vandens gyveno. Po to badavimo Stasį mačiau. Buvo labai sumenkęs, sudžiūvęs ir galvojau, kad neatsigaus. Patarti jam norėjosi, bet negalėjau. Žinojau, kad manęs neklausys ir bijojau jį užgauti. Po to Stasys atsigavo ir aš sau samprotavau, kad žino, ką daro. Tiek kentėti reikia stiprios valios.

Pradžioje rugsėjo savais reikalais Stasį lankiau, o kad jam kas blogo būtų buvę, nepatėmijau. Buvo šnekus, kaip ir visuomet. O už savaitės jau sužinojau, kad išvykęs į Texas valstiją. Mat, širdis irgi sunegalavo.

Kentėjęs gyvenimą pats ir kitus kenčančius užjautė. O kai aš sirgau ligoninėje, dažnus man buvo Stasys lankytojas. Atsimenu, kartą man man esant tarpe Stasio ir slaugės, radau save kėdėje besėdintį. Jis man juokaudamas sakė: "Į dausas nežiūrėk, ir angelų ten nesivaikyk, nes ten jų nėra. Čia ant žemės jie yra".

Virtęs tik sauja pelenų, mumis dar palikai. Kas dūmais išsiskleidė, ir vėl grįš žemėn.

Aist

Nedarbas priemiestyje

Teikimo bedarbiams apdraudos vedėjas H. L. Wattel išleido pareiškimą, kad New Yorko priemiesčius ir artimesnius miestelius — Bay Shore, Hempstead, Freeport, Hicksville smarkiai palietė nedarbas. Mat, ant šios salos daugiausiai pristeigta fabrikų, kurie gamina karinius lėktuvus ir jiems dalis. Dabar raketos įnešė naują padėtį į apsiginklavimą, tai valdžia daug užsakymų ant karinių lėktuvų sulaikė.

Squillante pasiuntė į kalėjimą

Daug skandalo buvo dėl privatinių biznierių, kurie surenka nuo atskirų biznio žmonių liekanas ("garbičius"). Iškilo, kad tas biznis į metus laiko siekia 50 milijonų dolerių.

Mat, miesto sanitarinio skyriaus darbininkai liekanas surenka tik paprastų piliečių, o biznieriai turi samdyti privatinius. Iškilo viešumon, kad Vincent Squillante su savo pasekėjais iš to biznio darė sau didelį pelną, nes vienur privatinius biznierius vertė savo liekanas atiduoti vieniems "kolektoriams", kitur kitiems, o nuo tų, kurie surinkdavo liekanas, taipgi ėmė pinigus, už "miesto teritoriją".

Ir kokių keistybių čia nėra "laisvame" mūsų pasaulyje. Saliūnų biznierius priverčia, kokį alų jie turi parduoti savo kostumeriams. Biznieriai turi mokėti taip vadinamiems "naktiniams sargams", kurie nieko nesaugoja. Net ir liekanų — atmatų reikalas paverstas į "biznį".

Majoras nori sutaikyt važiuotės reikaluose

New Yorko majoras Wagneris susišaukė 8-ių privatinių busų kompanijų savininkus ir Transporto darbininkų unijos vadus ir nori sutaikyti. Darbininkai reikalauja algų pakėlimo. Jeigu jų reikalavimai nebus patenkinti, tai jie grasina skelbti streiką iš 30 d. lapkričio į 1 d. gruodžio, vidunaktyje.

Sako, jog abi pusės sutinka bendradarbiauti, kad streiko išvengus. Greičiausiai taip ir bus, nes kada tik miestas savo važiuotės darbininkams arba privatinių busų kompanijos prideda algos, tai tuo pat laiku būna pakelta mokestis už važiavimą. New Yorkas dar taip neseniai turėjo 5 centų "fėrą", dabar mokame po 15 centų ir tenka važiuoti vieni antriems šonkaulius lamdydami — didelėje kimšatėje.

Vis skundžiasi dėl biznio

Long Island geležinkelių firmos traukiniai kursuoja tarpe New Yarko miesto ir išilgai Long Island salą, kuri yra apie 120 mylių ilgio. Kompanijos vedėjai sako, kad užbaigta metų apyskaita rodo, kad biznis buvo geresnis, negu metai laiko atgal, bet "nepergeriausias". Sako, daug žmonių nuo salos traukiniais važiuoja į darbą New Yorko miestan, bet yra labai daug ir tų, kurie važiuoja privatiniais automobiliais.

Kaltina Hoffą

Prieš James Hoffą iškėle kaltinimus FBI agentas tvirtindamas, kad Hoffa buvo įsitaisęs unijos raštinėje slaptus laidus klausytis ką kiti kalba per telefoną. Tokis elgesys skaitomas prasikaltimu.

REAL ESTATE

Richmond Hill. 2 šeimų (legal) medinis namas, ant pirmų lubų tuščia, 5 kamb. ir vonia; ant 2-rų 6 kamb. ir vonia. Renda $100. Aliejus, garadžius, arti subvės. $16,900. **WM. F. MURPHY, 104-15 Lefferts Blvd. VI. 8-4200.**

Business Opportunity

Sheet Metal ir Roofing Shop. Geras biznis gerai įsteigtas. Proga tinkamam asmeniui pasidaryti gerą pragyvenimą. Privatiškas savininkas. Persitikrinkite. Woodside, N. Y. **DA. 6-0449.** (232-234)

Vertingo kailinio žvėrelio auginimas

VILNIUS. Gamtos apsaugos komitetas prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos neseniai gavo siuntinį kuriame buvo 55 kurmėnai. Vertingus kailinius žvėrelius prisiuntė Okos valstybinis rezervatas.

Kurmėnai bus auginami Vievio rajono Anykščių ežere. Čia yra daug moliuškų — svarbiausio kurmėnų maisto.

PRANEŠIMAS

RICHMOND HILL, N. Y.

LDS 13 kuopos susirinkimas įvyks ketvirtadienio vakare, gruodžio 5, Liberty Auditorijoje. Susirinkimas bus labai svarbus, nes bus kuopos valdybos rinkimas ir prie metinio banketo prisiruošimas. Svarbu visiems dalyvauti. Valdyba. (233-234)

Daugiau įvairių parengimų Laisvės naudai.

VISOKIOS ODOS
Padarymui Batų
Arba išsiuntimui Užsienin
MANHATTAN TANNING CORP.
12 SPRUCE ST., N. Y. C.

PROŠVAISTĖS
Širdį Jaudinanti Jono Kaškaičio
Poezija
Taipgi trumpa autoriaus biografija, kuri labai įdomi
Knyga iš 330 puslapių
Kaina tik $1.50
Laisvė
110-12 Atlantic Ave.
Richmond Hill 19, N. Y.

At Larchmont Employment
Abelnai Namų Darbininkai
Virėjos, Motinų Pagelbininkės
Slaugių Patarnautojos
132 LARCHMONT AVE.
LARCHMONT, N. Y.
TE. 4-3663—TE. 4-1611, Mrs. B.

MATTHEW A. BUYUS
(BUYAUSKAS)
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Newark 5, N. J.
MArket 2-5172
426 Lafayette St.